

Europese Unie
Regionaal Beleid

nl info regio panorama

9

Maart 2003

Interview

Göran Ekström,
Voorzitter van
EURADA

Samenwerking

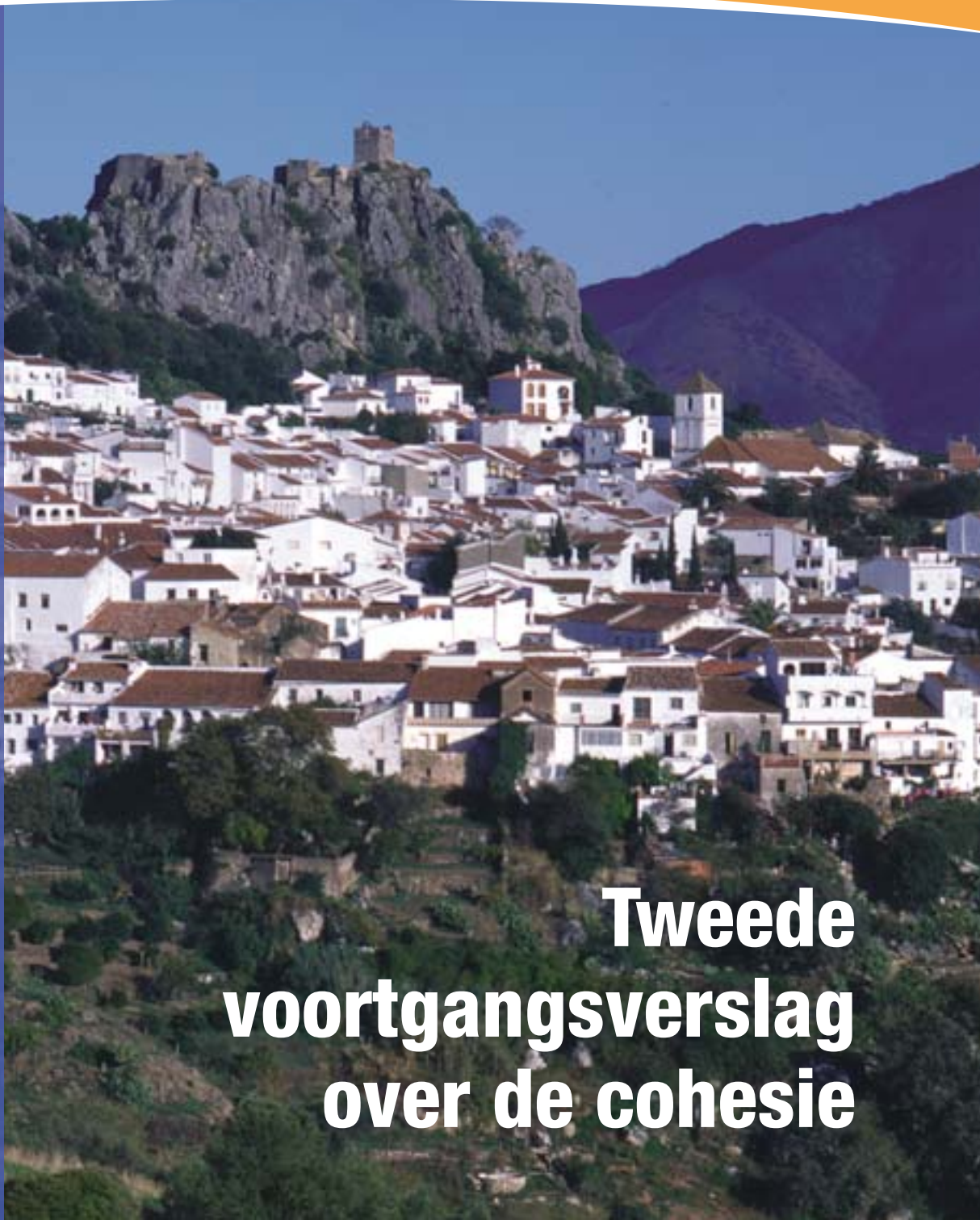
PEACE-programma

Ontdekking van een kandidaat-lidstaat

De Republiek
Tsjechië

Ontdekking van een regio

Norte (Portugal)

**Tweede
voortgangsverslag
over de cohesie**

Waarom werd er in 1991 een "Europese vereniging van regionale ontwikkelingsbureaus" opgericht?

De oprichting van EURADA in 1991 moet worden gezien in het licht van eind jaren tachtig. Deze werden enerzijds gekenmerkt door het belangrijke project van de verwezenlijking van één grote interne markt, en anderzijds door de tenuitvoerlegging van de eerste periode van het meerjarenprogramma van de Structuurfondsen. De voltooiing van de interne markt wekte bij enkele verantwoordelijken van regionale ontwikkelingsbureaus de behoefte om te weten wat andere directeuren zoal deden ter voorbereiding van hun sociaal-economische structuur voor de verdere eenwording van de Europese Unie.

Ook de periode 1988-1994 van de Structuurfondsen was interessant voor de regionale ontwikkelingsbureaus, aangezien

er in deze periode concepten voor de Communautaire Initiatieven, de globale subsidies en de interregionale samenwerking verschenen. Deze onderwerpen waren zeer geschikt voor een dialoog met de diensten van de Europese Commissie en voor de uitwisseling van ideeën tussen verantwoordelijken van de regionale ontwikkelingsbureaus.

EURADA is in feite het tastbare product van een subsidie die is verstrekt door het DG REGIO in het kader van wat later het RECITE⁽¹⁾-programma zou worden. Een twintigtal regionale ontwikkelingsbureaus, verenigd in een informeel netwerk, hadden namelijk gebruik gemaakt van een cofinanciering van de Gemeenschap om de uitwisseling van ervaringen op het gebied van de endogene ontwikkeling mogelijk te maken. Het feit dat EURADA tien jaar later nog steeds bestaat, houdt in dat de doelstellingen van het RECITE-programma zijn bereikt. Het doel van EURADA om de leidende vereniging van deskundigen op het gebied van regionale economische ontwikkeling te zijn, is in de tien jaar van haar bestaan niet gewijzigd.

De term "ontwikkelingsbureau" kan op zeer uiteenlopende structuren duiden, van het kleine plaatselijke ontwikkelingsbureau tot het nationale ontwikkelingsbureau van de overheid. Wat is de positie van de leden van EURADA tussen deze twee uitersten?

EURADA hanteert zeer duidelijke criteria om te bepalen welk soort ontwikkelingsbureau lid van de vereniging mag worden. Over het algemeen beslaat het werkkterrein van het ontwikkelingsbureau dat lid is van EURADA een groter gebied

dan een gemeente. Dit leidt tot een goede homogeniteit van de leden. Wij hebben gemerkt dat de onderwerpen die door de vereniging worden behandeld slechts die ontwikkelingsbureaus interesseren die een zekere kritieke massa qua omvang, dus aan bevolking en ondernemers, hebben.

De verscheidenheid aan organisaties binnen de Europese Unie is voor ons dus niet echt een probleem. Wij hebben zelfs vaak de indruk dat het goed zou zijn voor de kennis en knowhow van sommige regionale actoren indien zij deel zouden nemen aan onze werkzaamheden. Tijdens onze jaarlijkse manifestatie "Agorada" in november 2002, die als thema had "Hoe kunt u de komende tien jaar een gunstig ondernemersklimaat creëren in uw regio?", hadden wij slechts een klein aantal deelnemers uit de zogenaamde doelstelling 1-regio's. Als men ervan uitgaat dat de uitwisseling van ervaringen de bekwaamheden versterkt, heeft EURADA dus een negatief effect door de capaciteit van de regionale ontwikkelingsbureaus van de meest dynamische regio's te versterken en door de actoren van de regio's met een ontwikkelingsachterstand "in de steek" te laten.

Hoe zijn de twee voornaamste aspecten van jullie werk, de dialoog met de Europese Commissie en het beheer van de specifieke projecten, verdeeld?

EURADA heeft zich altijd omschreven als een lobbyorganisatie die zich richt op voorinformatie. Er wordt daarom groot belang gehecht aan de dialoog met de verschillende diensten van de Europese Commissie. Deze dialoog is zeer

Inhoud

Verantwoordelijke uitgever: Thierry Daman, EC, DG Regionaal beleid

Deze publicatie is beschikbaar in de 11 talen van de Europese Unie op de internetsite: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_nl.htm en wordt gedrukt in 5 talen (FR, EN, DE, ES, IT) op kringlooppapier.

Aan de inhoud van deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto's (pag.): Eurada (2), Chris Heymans (4), Children of Ireland Group (6), FORMA (10), Ministerstvo pro Místní Rozvoj (11), Região do Norte (13), AEIDL (15)

Omslag: Felipe Crespo

4

Tweede voortgangsverslag over de economische en sociale cohesie

6

Het PEACE-programma: elkaar leren kennen om samen te leven

gevarieerd: wij behandelen vraagstukken zoals de bestuurlijke vereenvoudiging van de Structuurfondsen, het beleid aangaande staatssteun, ondernemerschap, duurzame stedelijke ontwikkeling en de toegang van het midden- en kleinbedrijf tot financieringen.

EURADA heeft bijzondere projecten geleid. De soorten projecten die in de loop van de jaren zijn uitgevoerd, beantwoorden aan een van de volgende kenmerken: de projecten zorgen ofwel voor een daadwerkelijke uitwisseling van kennis door middel van het mentorschap of het in netwerken samenbrengen van regionale ondernemers, ofwel voor het aansnijden van nieuwe thema's.

EURADA heeft veel gedaan aan "benchmarking", de vergelijkende studie naar het concurrentievermogen van de regio's. Welke lessen kunnen we nu al uit dit werk trekken?

Sinds 1997 werkt EURADA aan een proefmodel aan de hand waarvan een vergelijkende studie kan worden gedaan naar de prestaties van de instellingen die zijn belast met de economische bedrijvigheid van de regio's. Het model is gebaseerd op het verzamelen van statistische gegevens en op de interpretatie daarvan. Bovendien worden waargenomen goede praktijken in een standaardopmaak vastgelegd, hetgeen een daadwerkelijke vergelijking mogelijk maakt van de praktijken van de regionale ontwikkelingsbureaus die deelnemen aan deze proef. Het ontwikkelde model distantieert zich van min of meer gelijksoortige proefmodellen die wij kennen, omdat het niet probeert een klassement of een lijst van praktijken op te stellen en het niet alleen een verzameling van min of meer zelfverklaarde goede praktijken wil zijn.

De lessen die we uit dit werk kunnen trekken zijn de volgende: (a) benchmarking van regionale publieke beleidsplannen is mogelijk; (b) het model is eenvoudig te gebruiken en te begrijpen; het vergt niet enorm veel werk. Het model is dus betaalbaar; (c) met behulp van het model kunnen goede praktijken worden opgespoord in de regio's die anders niet tot voorbeeld gesteld zouden worden; (d) het model verplicht de deelnemers zichzelf onder de loep te nemen.

De ervaring heeft tevens geleerd dat een zelfde concept niet door alle regio's op dezelfde wijze wordt omschreven.

Wij zijn ons ervan bewust dat ons proefmodel zoveel mogelijk regionale organisaties moet aantrekken om echt van betekenis te kunnen zijn. Wij weten tevens dat benchmarking pas succes zal hebben als beslissers op het hoogste niveau erin betrokken worden en de lessen gebruiken om hun structuur te evalueren.

Wat is de situatie van EURADA, allereerst in het licht van de uitbreiding en vervolgens in het licht van de volgende programmeringsperiode tegen het jaar 2007?

Voor EURADA heeft de uitbreiding al in 1995 plaatsgevonden toen wij besloten dat de regionale ontwikkelingsbureaus van de landen van Midden- en Oost-Europa lid mochten worden. Sinds 2000 organiseren wij elk jaar een groot evenement dat speciaal is bestemd voor de regionale ontwikkelingsbureaus van deze landen. Voor wat betreft de Structuurfondsen hebben wij ons voornamelijk gebogen over de problemen betreffende de uitvoering, met name het belang van investeringen op het gebied van o.a. ondernemerschap, toegang van het midden- en kleinbedrijf tot financieringen en innovatie. We hebben ook de problemen betreffende de interactie of het gebrek aan interactie tussen de verschillende communautaire beleidsplannen en de Structuurfondsen (milieu, toezicht op de staatssteun, openbare aanbestedingen, onderzoek & ontwikkeling, enz.) en de behoefte aan bestuurlijke vereenvoudiging kenbaar gemaakt. Vaak worden procedures zelfs nog ingewikkelder gemaakt doordat autoriteiten van de lidstaten bepaalde eisen stellen.

Een van de grote doelstellingen van EURADA voor na 2006 is de versterking van het communautaire beleid ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf, met name voor de regio's die niet meer in aanmerking zullen komen voor de Structuurfondsen.

(¹) RECITE (REgions and CITies for Europe) was een actieprogramma dat zich richtte op het bevorderen van de uitwisseling van knowhow tussen de netwerken van lokale overheden. Van 1991 tot met 1995 is voor dit doel een bedrag van 4,2 miljoen ecu ter beschikking van de 15 Europese netwerken gesteld

Het koppelen van de regionale ontwikkelingsbureaus

Bij de Europese Vereniging van regionale ontwikkelingsbureaus, EURADA, opgericht in 1991, zijn ongeveer 150 ontwikkelingsbureaus in 25 landen van de Europese Unie en van Midden- en Oost-Europa aangesloten.

Het activiteitenprogramma van EURADA is gericht op de volgende kernpunten:

- uitwisseling van informatie over de strategieën voor regionale ontwikkeling, steun aan ondernemingen en opleiding van het leidinggevend personeel van de ontwikkelingsbureaus;
- analyse van de invloed van de communautaire beleidsplannen;
- opstelling van projecten voor samenwerking tussen ontwikkelingsbureaus;
- bevordering van vernieuwende en overdraagbare technieken op het gebied van de lokale en regionale economische ontwikkeling;
- verspreiding van relevante informatie en bewustzijnsvergroting over communautaire beleidsplannen en "best practices" op het gebied van lokale en regionale economische ontwikkeling;
- beheer van samenwerkingsprojecten mede gefinancierd door de Europese Commissie.

Contact:

Secretariaat EURADA
Kunstlaan 12 - Postbus 7
B-1210 Brussel
Tel. +32 2 218 43 13
Fax. +32 2 218 45 83
E-mail: info@eurada.org
Internetsite: www.eurada.org

9

De Republiek Tsjechoë: goedgekeurd voor de dienst – Vragen aan Dhr. Pavel Nemec, minister van regionale ontwikkeling van de Republiek Tsjechoë

12

? Norte (Portugal): stabilisatie en innovatie

14

INTERREG IIIA Rijn-Maas-Noord: grensoverschrijdend e voedselveiligheid

Tweede voortgangsverslag over de economische en sociale cohesie

De Europese Commissie heeft op 30 januari 2003 het tweede voortgangsverslag over de economische en sociale cohesie aangenomen.

De publicatie van dit document vloeit voort uit de verplichting die de Europese Commissie op zich heeft genomen om regelmatig verslag uit te brengen aan de Raad over de voorbereiding van haar voorstellen betreffende de voortzetting van het cohesiebeleid na 2006. Het rapport geeft inzicht in de veranderingen en tendensen op het gebied van de Europese cohesie sinds de verschijning van het eerste voortgangsverslag in januari 2002.

Vertraging

In 2001 was er in de Europese Unie sprake van een aanzienlijke vertraging van de economische groei: het BBP van de Vijftien steeg slechts met 1,5% tegenover 3,5% in 2000. Het moge duidelijk zijn dat deze vertraagde groei een zeer negatieve invloed had op de armste regio's van de Unie.

Met uitzondering van Griekenland blijven de cohesielanden hun achterstand op de andere landen van de Unie inlopen. Ierland maakte een gestage groei door en het BBP per inwoner ten opzichte van de koopkracht in 2001 is gestegen tot 118% van het EU-gemiddelde (tegenover 115% in 2000 en slechts 64% in 1988).

De regionale verschillen binnen de lidstaten bleven toenemen in het jaar 2000. Vanwege de convergentie tussen de lidstaten bleven de algemene verschillen tussen regio's binnen de Vijftien echter praktisch gelijk tussen 1995 en 2000.

In de zogenaamde doelstelling 1-regio's bleef het inkomen per inwoner in het jaar 2000 net boven 71% van het EU-gemiddelde. Het inhaaleffect laat zich beter berekenen over een periode van vijf jaar. Zo nam het verschil in inkomen tussen 1995 en 2000 af met 1,5 punt en met 2 punten in de regio's die in aanmerking komen voor "doelstelling 1" vanaf 1989. Dit laat de doelmatigheid op de lange termijn van de Structuurfondsen zien.

In een Unie met 25 lidstaten kunnen drie groepen landen worden onderscheiden:

- de acht armste toekomstige lidstaten met een BBP per inwoner gelijk aan 42% van het EU-gemiddelde;
- een overgangsgroep (Spanje, Cyprus, Portugal, Slovenië, Griekenland) met tussen de 71% en 92% van het EU-gemiddelde;
- een groep bestaande uit de andere huidige lidstaten met een gemiddeld BBP per inwoner dat gelijk is aan 115% van het EU-gemiddelde.

Na de uitbreiding zullen de verschillen toenemen. Op basis van de meest recente statistieken hadden 48 regio's van de Vijftien (ofwel 18% van de bevolking - 68 miljoen) een inkomen per inwoner van minder dan 75% van het EU-gemiddelde. In een Unie met 25 lidstaten zullen dat 67 regio's zijn, ofwel 25% van de bevolking (116 miljoen). In de uitgebreide Unie met 25 lidstaten is de verhouding tussen de 10% rijkste regio's en de 10% armste regio's 4,3 (tegenover 2,6 in de Unie met 15 lidstaten).

De invloed van de vertraagde economische groei op de werkgelegenheid was kleiner dan verwacht. De grote tendensen op het gebied van de werkgelegenheid in de Unie zijn de volgende:

- In 2001 was er een geringe groei van de werkgelegenheid. In de eerste helft van 2002 was er een lichte stijging van het werkloosheidscijfer, namelijk tot 7,7%. In Italië, Griekenland en Spanje was dit cijfer, met name onder vrouwen en jongeren, extreem hoog.
- De regionale verschillen voor wat betreft de werkgelegenheid zijn afgenomen, maar blijven groot. In de regio's met het hoogste werkgelegenheidscijfer is het gemiddelde 78,1%, terwijl de regio's met het laagste werkgelegenheidscijfer een gemiddelde van 48% hebben. Het werkloosheidscijfer varieert van 2,3% tot 19,7%, afhankelijk van de regio. De verschillen tussen de regio's van eenzelfde lidstaat zijn het grootst in Frankrijk (als de overzeese gebiedsdelen –

de zogenaamde DOM – worden meegerekend) en Italië.

- De sociale cohesie blijft langzaam toenemen. Het verschil tussen het totale inkomen van de rijkste regio's en dat van de armste regio's is kleiner geworden, evenals het aantal Europeanen dat onder de nationale armoedegrens leeft.

In de kandidaat-landen:

- De werkgelegenheid heeft geleden onder de economische crisis van 2001. De afgelopen vijf jaar was er sprake van een voortdurende daling van het werkgelegenheidscijfer, ondanks een aanzienlijke stijging in de dienstensector. Alleen Slovenië en Cyprus hebben een werkgelegenheidscijfer dat hoger is dan het EU-gemiddelde. Het aantal arbeidsplaatsen dat noodzakelijk is om de nieuwe lidstaten op het werkgelegenheidsniveau van de huidige Unie te brengen, wordt geschat op drie miljoen.
- De regionale verschillen op het gebied van de werkgelegenheid zijn kleiner dan in de EU, maar ze blijven aanzienlijk. In 2001 was het werkloosheidscijfer 13%, variërend van 3,6% in de minst getroffen gebieden tot 24,3% in de meest getroffen gebieden.

Nieuwe gegevens

De studie van de Commissie over "de verwachte economische gevolgen van de financieringen van "doelstelling 1" tussen 2000

en 2006" laat bemoedigende resultaten zien. De studie voorziet bijvoorbeeld dat het totale BBP van Portugal over deze periode 3,5% hoger zal zijn dan dat het zou zijn geweest zonder EU-steun (2,2% in Griekenland, 1,7% in Zuid-Italië, 1,6% in Oost-Duitsland en 1,1% in Spanje). Bovendien heeft de steun aan de "doelstelling 1-regio's" ook invloed buiten deze regio's. Een kwart van de oorspronkelijke uitgaven komt namelijk ten goede aan andere gebieden van de Unie, en een tiende deel komt ten goede aan derde landen.

Voorts zijn er nieuwe indicatoren voor de technologische vooruitgang. Deze indicatoren bevestigen de achterstand van de Zuid-Europese landen op het gebied van technische innovatie en groei van de kenniseconomie. In Finland, Zweden en Duitsland is het aantal aangevraagde octrooien per miljoen inwoners minstens het dubbele van het Europese gemiddelde, terwijl dit aantal in Ierland, Italië, Spanje, Griekenland en Portugal minder dan de helft van het Europese gemiddelde is. De regionale verschillen zijn op dit gebied zeer evident en zijn zelfs nog groter op het gebied van de spierpunttechnologie. Deze tendensen worden bevestigd door de uitgaven ten behoeve van onderzoek en ontwikkeling. In de kandidaat-landen profiteren Slovenië en de Tsjechische Republiek van de hoogste investeringsquote voor onderzoek en ontwikkeling.

De Europese Commissie heeft een aantal studies verricht over de cohesie als een kwestie van ruimte. Een van deze studies gaat in het bijzonder over eilanden. Een andere studie gaat over bergstreken. Twee studies over het arbeidspotentieel behandelen de rol hiervan binnen respectievelijk de regionale ontwikkeling en de algemene kenniseconomie.

Het debat over de toekomst van het cohesiebeleid

Het tweede voortgangsverslag maakt eveneens de balans op van de debatten over de toekomst

van het cohesiebeleid die plaatsvonden in 2002. Het geeft een samenvatting van de meningen die zijn geuit door bepaalde Europese instellingen (de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de regio's) en omvat de punten van bezorgdheid die naar voren zijn gebracht door de deelnemers aan de vier grote seminars die vorig jaar door de Commissie zijn gehouden. In dit stadium worden de volgende aandachtspunten met betrekking tot de toekomst van het Europese cohesiebeleid genoemd:

- Iedereen is het ermee eens dat er prioriteit moet worden gegeven aan de minst ontwikkelde regio's en het criterium van 75% van het gemiddelde BBP van de EU op NUTS 2-niveau, dat wordt gebruikt voor de vaststelling van de minst ontwikkelde regio's, werd op grote schaal geaccepteerd. Er werd veelvuldig gewezen op het stellen van aanvullende criteria.
- De mogelijkheid om de in artikel 299 van het Verdrag genoemde ultraperifere regio's in deze categorie op te nemen is geopperd door de vertegenwoordigers van die regio's. Het "statistisch effect" op de regio's die in de 15 lidstaten op dit moment in aanmerking komen voor "doelstelling 1" zou kunnen worden gecompenseerd door een rechtvaardige en ruimere overgangsregeling dan de huidige. De vertegenwoordigers van de eilanden en de ontvolkte regio's in de noordelijke landen hebben voorts argumenten aangedragen ter ondersteuning van een toekomstig cohesiebeleid waarin rekening wordt gehouden met hun specifieke situatie.
- Veel deelnemers vonden dat er ook steun moet worden verleend aan regio's die niet behoren tot de achterstandsregio's. In dit kader kwamen thema's zoals verdere vereenvoudiging en decentralisatie en de nadruk op communautaire prioriteiten en het regionale concurrentievermogen vaak aan bod. De regioselectie op communautair

niveau voor steunverlening wordt niet meer als een geschikt systeem beschouwd.

- De uitwisseling van ervaringen en de samenwerking hebben een positieve invloed, zoals velen erkenden, voornamelijk op grensoverschrijdend niveau.
- De betere bijdrage van de communautaire beleidsplannen (visserij, mededinging, landbouw, transport, milieu, onderzoek en ontwikkeling) aan de economische en sociale cohesie werd uitgebreid besproken in 2002.

De voorbereiding van de uitbreiding

Dit tweede voortgangsverslag gaat tenslotte kort in op de staat van voorbereiding van de uitbreiding. Na afloop van de toetredingsonderhandelingen tijdens de Raad van Kopenhagen moet de voorbereiding van de uitbreiding vooral zijn gericht op het afronden van de structuurprogramma's van de toekomstige lidstaten en moet ervoor worden gezorgd dat deze programma's vanaf de dag van toetreding van de lidstaten daadwerkelijk ten uitvoer worden gebracht. In juli 2003 zal een specifiek rapport worden gepresenteerd waarin de verbintenissen van de kandidaat-lidstaten in het kader van de onderhandeling betreffende het regionale beleid uiteen worden gezet.

Het Tweede voortgangsverslag over de economische en sociale cohesie is beschikbaar op het volgende adres:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim2_nl.htm

Cohesie: enkele kerncijfers

- In de uitgebreide Unie met 25 lidstaten is de verhouding tussen de 10% rijkste en de 10% armste regio's 4,3 (tegenover 2,6 in de Unie met 15 lidstaten).
- 48 regio's van de Vijftien (18% van de bevolking, ofwel 68 miljoen inwoners) hebben een BBP dat lager is dan 75% van het gemiddelde BBP van de Unie. In een uitgebreide Unie met 25 lidstaten zouden slechts 30 regio's van de huidige lidstaten (12% van de bevolking, ofwel 47 miljoen inwoners) onder de grens van 75% van het nieuwe gemiddelde blijven. Hiervan zouden er slechts 18 overblijven (6% van de bevolking, ofwel 24 miljoen inwoners) in een Unie met 27 lidstaten.
- 15% van de Europeanen leeft onder de nationale armoedegrens (zonder sociale overdrachten, anders dan ouderdomspensioenen, zou dit percentage 24% zijn).
- Iedere euro van de Structuurfondsen die wordt besteed aan de doelstelling 1-regio's heeft geleid tot een stijging van het BBP van deze regio's van 1,33 euro. Dit had ook een positief effect op de rijkste regio's: een kwart van de oorspronkelijke uitgaven komt ten goede aan andere regio's van de Unie.

Raad van Kopenhagen: Verdeling van het Cohesiefonds en de Structuurfondsen in de nieuwe lidstaten voor de periode 2004-2006
(in miljoen euro, prijsniveau 1999)

Land	Cohesiefonds		Structuurfondsen					
	Indicatieve verdeling in percentage van het totaal	Doelst. 1	Doelst. 2	Doelst. 3	FIOV (Visserij)	Programma's op basis van een communautair initiatief		TOTAAL
						INTERREG	Equal	
Cyprus	0,43 %-0,84 %	0	24,9	19,5	3,0	3,8	1,6	52,8
Estland	2,88 %-4,39 %	328,6	0	0	0	9,4	3,6	341,6
Hongarije	11,58 %-14,61 %	1 765,4	0	0	0	60,9	26,8	1 853,1
Letland	5,07 %-7,08 %	554,2	0	0	0	13,5	7,1	574,8
Litouwen	6,15 %-8,17 %	792,1	0	0	0	19,9	10,5	822,5
Malta	0,16 %-0,36 %	55,9	0	0	0	2,1	1,1	59,1
Polen	45,65 %-52,72 %	7 320,7	0	0	0	196,1	118,5	7 635,3
Tsjech. Rep.	9,76 %-12,28 %	1 286,4	63,3	52,2	0	60,9	28,4	1 491,2
Slovenië	1,72 %-2,73 %	210,1	0	0	0	21,0	5,7	236,8
Slowakije	5,71 %-7,72 %	920,9	33,0	39,9	0	36,8	19,7	1 050,3
TOTAAL	7 590,5	13 234,3	121,2	111,6	3,0	424,4	223,0	14 117,5

Het PEACE-programma voor Noord-Ierland en het grensgebied van Ierland

Voor vrede en verzoening

De unieke missie binnen de structuurfondsen en de vernieuwende aanpak voor wat betreft de tenuitvoerlegging ervan maken het PEACE-programma in meer dan een opzicht tot een voorbeeld.

Vanaf de tweede helft van 1990 is Noord-Ierland de weg van de vrede ingeslagen. Het staakt-het-vuren waarmee tussen de verschillende partijen sinds 1994 van weerszijden werd ingestemd en het Akkoord van Belfast ("het Goede-Vrijdagakkoord") in 1998 waren twee grote mijlpalen in dit moeilijke en nog steeds niet voltooide vredesproces.

De Europese Unie steunt dit vredesproces actief door middel van een uniek programma binnen de Structuurfondsen. Eind 1994 lanceerde de Commissie een idee voor een Communautair initiatief van vijf jaar ten behoeve van Noord-Ierland en de grensregio's van

de Republiek Ierland. Dit zou later het "Speciale steunprogramma voor vrede en verzoening" worden, nu beter bekend onder de verkorte naam "PEACE I".

PEACE I heeft, dankzij een communautaire bijdrage van 500 miljoen euro, tussen 1995 en 1999 maar liefst 12.000 projecten gefinancierd ten behoeve van in totaal ongeveer 2 miljoen inwoners in de door haar vastgestelde prioritaire sectoren. Deze zijn werkgelegenheid, stads- en plattelandsvernieuwing, sociale integratie, steun aan winstgevende investeringen en aan ondernemingen en grensoverschrijdende samenwerking. Het belang van

het PEACE-programma heeft voornamelijk te maken met het feit dat het ten goede kwam aan bevolkingsgroepen die zwaar onder het Noord-Ierse conflict hebben geleden, door middel van projecten die tot dan niet in aanmerking kwamen voor communautaire fondsen. Deze omvatten o.a. psychologische en sociale steun aan slachtoffers van aanslagen en hun families, arbeidsinpassing van oud-gevangenen die lid waren van paramilitaire organisaties en van jongeren en vrouwen die waren betrokken bij projecten voor toenadering tussen katholieken en protestanten in bufferzones tussen deze gemeenschappen.

Het PEACE-programma is bovendien uniek vanwege haar vernieuwende aanpak voor wat betreft de uitvoeringsmechanismen: nog nooit eerder had de EU een programma van deze omvang georganiseerd dat enerzijds grensoverschrijdend is (net als een INTERREG-programma), en de voorkeur geeft aan een beheer dat rekening houdt met de behoeften ter plaatse door het grootste gedeelte van de fondsen aan lokale partnerschappen en NGO's toe te kennen, en dat anderzijds alle religieuze gemeenschappen en politieke groeperingen van de regio's eraan laat deelnemen.

Van PEACE I naar PEACE II

Vanwege het succes van PEACE I en het feit dat de specifieke behoeften die verband houden met het vredesproces nog steeds aanwezig waren, besloot de Europese Raad van Berlijn in maart 1999 het programma met nog eens vijf jaar te verlengen.

De totale begroting voor deze nieuwe fase, "PEACE II", voor de periode 2000-2004, bedraagt meer dan 700 miljoen euro, waaronder een bijdrage van de Structuurfondsen van 531 miljoen euro. Net als bij PEACE I is ongeveer 80% van de totale middelen van het programma toegekend aan projecten in Noord-Ierland en 20% aan de grensregio van Ierland. 15% van het programma wordt gereserveerd voor grensoverschrijdende projecten.

De uitvoering van PEACE II vindt plaats binnen een heel andere institutionele context. In het kader van het Akkoord van Belfast zijn er grensoverschrijdende bestuursstructuren ingesteld die het hele Ierse eiland beslaan. Een van deze structuren, het "Special EU Programme Body", speelt nu de rol van unieke beheersautoriteit voor het PEACE-programma, zoals overigens ook voor het programma INTERREG. PEACE II heeft de specifieke kenmerken die van

PEACE I een succes hebben gemaakt, behouden en zelfs versterkt. De financieringsinspanning is van nu af aan gericht op groepen, sectoren en zones die zwaar onder het conflict hebben geleden. Bovendien wordt de nadruk gelegd op intercommunautaire projecten of projecten die op termijn kunnen zorgen voor een toenadering tussen katholieken en protestanten. De prioriteiten van het PEACE II-programma, dat meer economisch georiënteerd is dan zijn voorganger, zijn: economische vernieuwing, sociale integratie, integratie en verzoening, plaatselijke ontwikkelingsinitiatieven, regionale openstelling en grensoverschrijdende samenwerking.

Bereidwilligheid vinden

Zoals het Noord-Ierse conflict altijd in de schijnwerpers van de wereldpers heeft gestaan, wordt ook het vredesproces door de hele wereld gevolgd. Ondanks het staakt-het-vuren en het Akkoord van Belfast blijft de Noord-Ierse samenleving het middelpunt van politiek geweld. Omdat het beantwoordt aan een Europese logica – die van de Structuurfondsen – heeft het PEACE-programma een soort eigen dialoog- en werkruimte gecreëerd dat openstaat voor bereidwillige individuen die ondanks de conjuncturele problemen hopen op toenadering. In dit opzicht past het PEACE-programma precies in deze nieuwe politieke situatie, door het vredesproces op politiek niveau te vergezellen met sociale en economische veldwerkzaamheden. Het is een bijzonder belangrijk programma voor de Europese Unie en het is een ervaring die zou kunnen worden gebruikt voor andere regio's die net uit een conflictsituatie komen.

Contact:

Special EU Programmes Body (SEUPB)

6 Cromac Place, UK-Belfast BT7 2JB

Tel.: +44 28 90 26 6660

Fax: +44 28 90 266661/92

E-mail: info@seupb.org

Internetsite: www.seupb.org (site van de beheersautoriteit) www.eu-grants.org

(Structuurfondsen in Noord-Ierland)

Samenwerking

Interculturele samenwerking tussen Ballymacarret (Noord-Ierland) en Ballybofey (Ierland)

Elkaar leren kennen om samen te leven

Naast de economische en religieuze factoren die een rol spelen is het Noord-Ierse conflict ook dat van twee isolementen: er is een ware culturele kloof ontstaan tussen protestanten en katholieken. Elke gemeenschap heeft haar eigen cultuur, folklore, liederen, sporten... Door te zorgen voor meer gelegenheden om “de andere kant” te leren kennen, beoogt de samenwerking tussen jonge protestanten in Belfast en jonge katholieken van de Ierse grensregio een goede basis te leggen voor duurzame vrede.

De protestantse volkswijk Ballymacarret in het oosten van Belfast is een unionistisch bolwerk dat – zacht uitgedrukt – nooit contacten heeft onderhouden met de katholieke gemeenschap, en nog minder ten zuiden van de grens.

De *culturele en artistieke vereniging van Ballymacarret (Ballymacarret Arts and Cultural Society)*, opgericht in 1996, die aanvankelijk de vreedzame verbreiding van de protestantse cultuur ten doel had, heeft in 1999 een PEACE I-financiering van 45.000 euro toegewezen gekregen voor de samenwerking op toneelgebied met gelijksoortige katholieke organisaties van de Ierse grensregio's.

De partner die hiervoor werd gekozen is het toneelsteunpunt van de “*Balor Development Group*” te Ballybofey in het graafschap Donegal, dat eveneens van mening is dat de culturele verschillen deels de oorzaak zijn van de misverstanden tussen protestantse en katholieke gemeenschappen. De vereniging van Belfast heeft eerst in de Republiek Ierland twee toneelstukken voorbereid en ten uitvoer gebracht, die een beter inzicht willen geven in de cultuur, de waarden en de aspiraties van de protestantse arbeidersklasse.

Culturele trajecten

Om deze grensoverschrijdende en vooral intercommunautaire samenwerking te versterken en uit te breiden, hebben de twee partnerverenigingen vervolgens een project, genaamd “*Culturele trajecten*”, op touw gezet dat de jonge protestanten van Belfast en de jonge katholieken van Ballybofey in staat zou moeten stellen samen hun culturele eigenaardigheden te bestuderen, te leren waarderen en met elkaar te vergelijken.

Dankzij een financiering ter hoogte van 150.000 euro in het kader van PEACE II heeft het project zes “*Culturele leerpartnerschappen*” opgesteld, waaraan jongeren van de beide gemeenschappen deelnemen; de protestantse gemeenschap van Ballymacarret en de katholieke gemeenschap van Ballybofey.

Elk partnerschap heeft rond enkele hoofdthema's modules uitgewerkt om de deelnemers in staat te stellen elkaar beter te leren kennen, te begrijpen en te leren waarderen door elkaars verschillen te respecteren.

De module “*Sociale integratie*” bijvoorbeeld omvat ludieke acties, zoals bezoeken aan de betreffende gebieden, sportieve activiteiten, toneel-workshops, dansavonden en gezelschapsspellen.

De module “*Vertrouwen*” biedt de groepen de mogelijkheid aan elkaars activiteiten deel te nemen. Op sportgebied bijvoorbeeld wonen katholieke jongeren voetbalwedstrijden van *Glentoran FC* bij, terwijl de protestantse jongeren worden uitgenodigd voor Keltische voetbalwedstrijden.

Zoals de naam al aangeeft, moet de module “*Culturele verstandhouding*” de jongeren in staat stellen elkaars cultuur beter te begrijpen. Er zijn workshops op het gebied van dans, toneel en de Keltische taal georganiseerd, evenals een gezamenlijke deelname aan evenementen met een grote symbolische waarde voor elke gemeenschap, zoals de juli-defilé's voor de protestanten en het St. Patrick's feest voor de katholieken.

Tenslotte moet de module “*Politiek bewustzijn*” de jongeren ervan bewust maken welke invloed de politiek kan hebben op hun dagelijkse leven en op hun gemeenschap. Zo krijgen de deelnemers de gelegenheid een bezoek te brengen aan politieke instellingen (het Parlement van Ierland, het Parlement van Noord-Ierland, de stadhuizen van Belfast en Dublin...) om daar parlementsleden te ontmoeten.

Deze interculturele samenwerking tussen Ballymacarret en Ballybofey is in twee opzichten exemplarisch: enerzijds weerspiegelt de samenwerking de filosofie van het PEACE-programma “*bottom up*” door te vertrouwen op het initiatief van deze jongeren. Anderzijds keren deze jongeren, of het nou katholieken of protestanten zijn, in hun eigen gemeenschap terug met een betere kennis en minder vooroordelen over “*die van de overkant*”.

Ontdekking van een kandidaat-lidstaat

De Republiek Tsjechië

Goedgekeurd voor de dienst

Dankzij onder andere haar goed geschoolde beroepsbevolking en een sterke industriële traditie, zou de Republiek Tsjechië binnen afzienbare tijd een belangrijke marktpartij binnen de Europese Unie moeten worden.

De Republiek Tsjechië bestrijkt de historische regio's Bohemen en Moravië, die van 1526 tot 1918 onder het gezag van de Habsburgers stonden, en komt, net als Slowakije, voort uit de vreedzame opsplitsing in januari 1993 van Tsjecho-Slowakije in twee onafhankelijke staten.

De Republiek Tsjechië, met een oppervlakte van 78.866 km², heeft veel heuvels en bergen. Het land, bijgenaamd de "watertoren van Midden-Europa", heeft vele rivieren en riviertjes, zoals de Elbe en de Oder die in verbinding staan met de Noordzee en de Oostzee.

De Republiek Tsjechië telt ongeveer 10.280.000 inwoners, hetgeen neerkomt op een bevolkingsdichtheid van 132 inwoners per km². De bevolking is redelijk evenwichtig verdeeld en is voornamelijk geconcentreerd in een groot aantal kleine en middelgrote steden. Het land heeft dan ook weinig grote agglomeraties. Praag (1.300.000 inw.), de hoofdstad en verreweg de grootste stad van het land, vormt allerm minst een belemmering voor de activiteiten van de drie andere grote steden: Brno (400.000 inw.), Ostrava (350.000) en Pilsen (180.000).

Menselijk potentieel...

Ondanks het gebrek aan belangrijke natuurlijke hulpbronnen was Tsjechië lange tijd één van de meest ontwikkelde gebieden van Europa. Van 1945 tot 1989 behoorde de levensstandaard van Tsjechië tot de hoogste van het sovjetblok. Bijna alle bezittingen waren echter in handen van de Staat en er werd bijna uitsluitend handel gedreven met de andere landen van het Oostblok.

De markteconomie werd dus opnieuw ingevoerd zonder dat er een werkelijke basis aanwezig was. Het land had echter een stabiele infrastructuur en

het privatiseringsprogramma, dat de burgers voornamelijk in staat stelde voor een lage prijs coupons te kopen en deze vervolgens in te wisselen tegen aandelen in ondernemingen, heeft de privatisering van belangrijke economische sectoren vergemakkelijkt. Dankzij het "Fonds van nationale bezittingen" heeft de Staat inmiddels ongeveer 97% van de privatiseringsprojecten die in 1991 zijn opgesteld, afgerond. De particuliere sector is zeer omvangrijk en vertegenwoordigt verreweg het grootste deel van de Tsjechische economie. In 2001 werd 79,8% van het BBP door particuliere ondernemingen voortgebracht.

Sinds 1989 maakt de Tsjechische economie een onregelmatige groei door. Periodes van expansieve groei (1993-96 en 2000-01) worden afgewisseld door periodes van economische recessie (1989-92 en 1997-99). De rampzalige overstromingen in augustus 2002 zouden de economische prestaties op korte termijn nadelig kunnen beïnvloeden en de recente economische opleving kunnen vertragen.

Sinds het jaar 2000 heeft de Republiek Tsjechië weinig vooruitgang geboekt voor wat betreft de convergentie van het reële inkomen met dat van de Europese Unie. In 2001 bedroeg het gemiddelde inkomen per inwoner, uitgedrukt in koopkrachtpariteiten, 57% van het EU-gemiddelde. Het verschil in inkomen is het grootst tussen de hoofdstad en de rest van het land. Het inkomen van Praag bedroeg 124% van het EU-gemiddelde, terwijl alle andere regio's onder de 75% bleven. Het succes keert over het geheel genomen echter terug: de Republiek Tsjechië is qua koopkracht het vierde rijkste land van de toekomstige lidstaten, na Cyprus, Malta en Slovenië.

De vooruitzichten voor de herontwikkeling van het land zijn zeer

goed. Dit is vooral te danken aan het hoge opleidingsniveau van de arbeidskrachten. Volgens de OESO⁽¹⁾ bezit de Republiek Tsjechië van al haar leden het hoogste percentage personen met een universitair diploma van de faculteit technische wetenschappen.

Herontwikkeling van de industrie, het toerisme en de handel

In 2001 bracht de landbouw van de Republiek Tsjechië 4,2% van de bruto toegevoegde waarde voort en de werkgelegenheid in de landbouw vertegenwoordigde 4,6% van de totale werkgelegenheid. De recessie in de landbouw duurde langer en was sterker en het herstel was praktisch nihil ten opzichte van de economie in het algemeen.

De secundaire sector is goed voor 42% van het BBP. Vanaf 1989 zijn talrijke niet rendabele ondernemingen en mijnen gesloten. De zware industrie en de metaalindustrie blijven belangrijk en de traditionele industrie (schoenen, glas, textiel) is weer op gang gebracht.

De tertiaire sector vertegenwoordigt 53% van het BBP. Vanaf 1990 kent het toerisme een aanzienlijke groei: Praag werd een van de meest bezochte hoofdsteden van Europa. Ook de rest van het land kent veel trekpleisters. Zo zijn er ongeveer 2.500 burchten en paleizen en 900 warmwaterbronnen (wereldrecord). Sinds enkele jaren trekt de Republiek Tsjechië jaarlijks ongeveer 12 miljoen bezoekers.

De Tsjechen zijn er tevens in geslaagd hun handel opnieuw op de westerse landen te richten en grote leningen en investeringen uit het buitenland los te krijgen. De handel met de Europese Unie blijft toenemen. In 2001 bedroeg de export vanuit de EU naar de

⁽¹⁾ Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

Ontdekking van kandidaat-lidstaat

Republiek Tsjechië 27,3 miljard euro (ofwel 61,8% van de import van Tsjechië), terwijl de export vanuit de Republiek Tsjechië naar de EU 25 miljard euro bedroeg (ofwel 68,9% van de export van Tsjechië).

De export vanuit de Europese Unie naar de Republiek Tsjechië bestond in 2001 voornamelijk uit machines en elektrisch materieel, transportuitrustingen en metaal. De belangrijkste exportactiviteiten vanuit de Republiek Tsjechië naar de EU betroffen, naast de genoemde producten, vooral textiel.

Een "Europese" regionale structuur

Op 1 januari 2000 ging de Republiek Tsjechië over van 7 naar 14 administratieve regio's. Het gaat hier om zogenaamde Länders, geïnspireerd op het Duits-Oostenrijkse model, die een zekere autonomie hebben. Een wet van juni 2000 stelt eveneens, ten behoeve van de regionale en plaatselijke ontwikkeling, 8 "cohesieregio's" van NUTS 2-niveau vast. De basisstructuur bestaat uit 73

districten ("okresi") en 4 gemeenten ("mesto").

Tijdens de periode 2000-2002 was het jaarlijkse bedrag dat de Europese Unie aan de Republiek Tsjechië toekende, als zijnde financiële bijstand voor de voorbereiding van haar toetreding, ongeveer 79 miljoen euro in het kader van het programma Phare (steun voor de economische en sociale omschakeling), 22 miljoen euro in het kader van het programma SAPARD (landbouw en plattelandsontwikkeling) en 57 tot 83 miljoen euro in het kader van het ISPA-programma (infrastructuurprojecten op het gebied van milieu en transport).

De tijdens de top van Kopenhagen vastgestelde begroting voor de Republiek Tsjechië voor de periode 2004-2006 is als volgt opgesplitst: 1.286,4 miljoen euro uit hoofde van Doelstelling 1; 63,3 miljoen euro uit hoofde van Doelstelling 2; 52,2 miljoen euro uit hoofde van Doelstelling 3; 60,9 miljoen euro is toegekend aan het Initiatief INTERREG en 28,4 miljoen aan het Initiatief EQUAL. De totale bijdrage van de Structuurfondsen en van het

Cohesiefonds aan de Republiek Tsjechië zou meer dan 2.327 miljoen euro moeten zijn.

Contact:

*Ministerstvo pro Místní Rozvoj
(Ministerie van Regionale
Ontwikkeling van de Republiek
Tsjechië)*

Staroměstské náměstí 6

CZ-110 15 Praha 1

Tel.: +420 22486 1111

Fax: +420 22486 1333

Internetsite: www.mmr.cz

Oppervlakte

78.866 km²

Bevolking

10.299.125 inwoners

Bevolkingsdichtheid: 131 inw./km²

(EU-15: 118 inw./km²)

Economie en werkgelegenheid

BBP/inwoner (2001): 13.300 EUR

(EU-15: 23.200 EUR)

BBP-index/inw. PPA (2001): 57

(EU-15: 100)

Werkloosheidscijfer (2002): 7,7%

(EU-15: 7,7%)

Vragen aan Dhr. Pavel Nemec, minister van regionale ontwikkeling van de Republiek Tsjechië

Wat zijn de belangrijkste economische en sociale problemen waaraan de Republiek Tsjechië het hoofd moet bieden?

Nauwelijks dertien jaar na de “Fluwelen Revolutie” is de Republiek Tsjechië flink op weg in de richting van een duurzame en bloeiende markteconomie. Er moet echter nog een aantal inspanningen worden geleverd: stabilisatie van de overheidsfinanciën door het steeds groter wordende tekort een halt toe te roepen; een beter beheer van de sociale zekerheidsuitgaven; deregulatie van de woningmarkt ter bevordering van de bouw van nieuwe woningen en de mobiliteit van de werknemers. Voorts vormen de regio's die structureel in moeilijkheden verkeren en bovendien een ontwikkelingsachterstand hebben een zeer groot probleem.

Op welke manier worden met deze problemen rekening gehouden in de nationale regionale beleidsplannen?

Het ministerie van Regionale Ontwikkeling probeert voor deze problemen efficiënte oplossingen te vinden. Zo bestudeert de regering momenteel ons voorstel voor een nieuwe wetgeving op het gebied van de woningmarkt voor de geleidelijke liberalisatie van de markt. Het gezamenlijke operationele regionale programma, dat recentelijk is goedgekeurd, maakt het mogelijk specifieke strategieën ten uitvoer te brengen voor de ontwikkeling van regio's die in moeilijkheden verkeren. Hierbij gaat het voornamelijk om de herstructurering van de ertsbeekken en de ijzer- en staalbeekken van Moravië-Silesie en van het noorden van Bohemen. Bovendien zijn de nieuwe sectoriele operationele programma's bedoeld om de regionale verschillen, in

het bijzonder op het gebied van nieuwe technologieën, kleiner te maken.

Wat verwacht uw land in het bijzonder van de toetreding tot de Europese Unie?

Wij zijn er trots op om, na lange tijd, onze plaats in de economische ruimte, waar wij al eeuwenlang deel van uitmaken, weer in te nemen. Wij hopen maximaal profijt te trekken uit het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal. De Republiek Tsjechië wil echter niet alleen maar ontvangen, zij heeft ook veel te bieden. We bezitten goed behouden industriële kennis die we aan het herontwikkelen zijn, dynamische kleine en middelgrote bedrijven en mensen met een open geest en vernieuwende ideeën. Ik hoop dat wij zullen laten zien dat wij het meest westerse land van de toetredingslanden zijn.

Welke problemen met betrekking tot het toetredingsproces moeten nog worden opgelost?

Zoals u weet is het proces van toetreding van de Republiek Tsjechië met succes afgerond en wij zien er naar uit in mei 2004 tot de Europese Unie toe te treden. Echter, dat is pas het begin van het toetredingsproces. Er moet nog onderhandeld worden over de overgangsregimes, die soms nadelig zijn voor ons land. Bijvoorbeeld de beperkingen voor wat betreft het vrije verkeer van werknemers – hoewel wij het waardeerden dat de meeste lidstaten besloten hadden deze beperkingen niet toe te passen – of de beperking van de lading voor de Tsjechische wegtransporteurs. Wij van onze kant moeten ons ervan bewust zijn dat de overeengekomen regimes

ter bescherming van onze interne markt en onze bedrijven slechts tijdelijk zijn en dat wij onze aanpassing succesvol moeten afronden.

Wat kan, voor wat betreft het regionale beleid, de Republiek Tsjechië betekenen voor de Europese Unie en, andersom, wat kunnen de Europese Unie en haar lidstaten voor uw land betekenen?

Zowel vanuit economisch als geografisch oogpunt bevindt de Republiek Tsjechië zich ergens tussen het westen en het oosten van het Europese continent. Zij zou dus dienst kunnen doen als “integratiemakelaar” voor een grotere regio. Historisch gezien heeft ons land, ondanks enkele woelige perioden in het afgelopen decennium vanwege de industriële reorganisatie, zijn mogelijkheden en levenswijze, met name een zeker evenwicht tussen de stad en het platteland, weten te behouden. Deze ervaring zou van nut kunnen zijn voor zowel de “oude” als de “nieuwe” landen van de Unie. De unie zou op haar beurt ons land kunnen helpen het investeringsniveau te verbeteren, voornamelijk door middel van Structuurfondsen en het Cohesiefonds, aangezien momenteel alleen de regio van Praag een hoger BBP per inwoner dan het EU-gemiddelde heeft. Dat is de reden waarom mijn ministerie werkt aan de instelling van een bestuurlijke organisatie die zou moeten zorgen voor een optimaal gebruik van de Europese fondsen ten behoeve van de ontwikkeling van het gehele grondgebied van de Republiek Tsjechië.

Dit gesprek is opgetekend op 3 februari 2003.

Ontdekking van een regio

Norte (Portugal)

Stabilisatie en vernieuwing

De twee grootste prioriteiten van de Norte regio in Noord Portugal zijn de verschillen tussen de kuststreek en het achterland weg te werken en het verbeteren van de concurrentiepositie van de voornamelijk industriële bedrijven.

Dankzij de Port, het voorname Portugese product dat wordt gemaakt van de beroemde druivenrassen die men verbouwt in het noordelijk deel van de Douro regio, is de Norte regio, die meer dan 40% van de nationale export voor haar rekening neemt, bijzonder op het buitenland gericht. Norte is met haar 3,7 miljoen inwoners, ofwel bijna een derde van de bevolking van Portugal, waarvan 39% jonger dan 25, een van de jongste regio's van het land.

Echter, net als de rest van Portugal, is er in de regio Norte sprake van een sterke tweestrijd tussen de kuststreek en het binnenland. De jonge bevolking woont voornamelijk in de dicht bevolkte kuststreek en het achterland lijdt vanwege ontvolking en vergrijzing.

Deze demografische ongelijkheid bestaat ook op het economisch en maatschappelijk vlak. Het stedelijke gebied van Porto is zeer bedrijvig en sterk geïndustrialiseerd, terwijl er in het dunbevolkte binnenland een groot gebrek is aan innovatiecapaciteit en ondernemingsgeest.

Een van de uitdagingen van de regio Norte is dus, enerzijds, het gebied rondom Porto beter te structureren (met name voor wat betreft de strijd tegen de sociale uitsluiting, de intermodaliteit van het transport en de waterzuivering) en, anderzijds, de steden in het binnenland tot ontwikkelende centra te brengen en ze om te vormen tot evenwichtige centra die de omringende plattelandsgebieden weer nieuw leven in kunnen blazen. De grensoverschrijdende samenwerking met de twee Spaanse aangrenzende regio's, Galicië en Castilië-Leon, speelt hierbij een belangrijke rol.

Midden- en kleinbedrijf

Norte, de meest geïndustrialiseerde streek van Portugal, staat op de tiende plaats van de meest geïndustrialiseerde regio's van Europa. Bijna een derde van de ondernemingen en ongeveer de helft van de beroepsbevolking werkt in de secundaire sector, die wordt gedomineerd door textiel, kleding en schoenen.

De regionale economische structuur wordt tevens gekenmerkt door de sterke aanwezigheid van het midden- en kleinbedrijf. Slechts 1,2% van de ondernemingen in Norte heeft méér dan 100 werknemers in dienst. De regionale ontwikkelingsstrategie is dus tevens gericht op steun aan het MKB door middel van de aanleg van infrastructuur en de instelling van ondersteunende diensten, investeringen in innovatie en de internationalisering van de ondernemingen en op ieder initiatief dat de

concurrentiepositie van de regionale productiefactoren zou kunnen verbeteren.

Operatie Noord

Het operationele programma van de regio Norte voor de periode 2000-2006, bijgenaamd "Operação Norte" (Operatie Noord) weerspiegelt de regionale ontwikkelingsstrategie. Het is gericht op drie belangrijke doelstellingen:

- een betere scholing van de bevolking van de regio Norte, het verbeteren van de werkgelegenheid en de bevordering van de sociale cohesie;
- het verbeteren van de factoren die bepalend zijn voor het regionale concurrentievermogen en het optimaal benutten van de regionale productiesystemen;
- Het verzekeren van duurzame evenwichtige planning en regionaal ontwikkelingsbeleid.

Contact:

Comissão de Coordenação da Região do Norte

Rua Rainha D. Estefânia, 251

P-4150-304 Porto

Tel.: +351 22 608 6325

Fax: +351 22 608 6309

E-mail: norte@ccr-n.pt

Internetsite: www.ccr-n.pt

Oppervlakte

21.289 km²

Bevolking (2001)

3.687.212 inwoners

Bevolkingsdichtheid: 173,2 inw./km²

Economie en werkgelegenheid

BBP/inw. (2000): 9.260 EUR (EU-15: 21.258 EUR)

BBP-index /inw. PPA (2000): 56 (UE-15=100)

Werkloosheidscijfer (2001): 3,7% (EU-15: 7,7%)

Structuurfondsen (2000-2006)

Doelstelling 1

EU	Andere overheidsfondsen	Particuliere fondsen	Totaal
7.644.147.000 EUR	4.402.017.000 EUR	4.362.430.000 EUR	16.408.594.000 EUR

De wijngaarden van de Douro: een mondiaal erfgoed

Het feit dat de streek op de Wereld Erfgoedlijst van de UNESCO is geplaatst, zou de oudste wijnstreek met herkomstbenaming (appellation contrôlée) moeten promoten, beschermen en tot ontwikkeling brengen.

De rivier de Douro is één van de symbolen van de Norte regio in Portugal. Zij ontspringt in Castilië-Leon, doorkruist het hele grondgebied van de regio Norte en mondt vervolgens uit in de delta van Porto. De naam "Douro" is vooral verbonden aan het oudste herkomstgebied ter wereld: de streek Alto-Douro. Het harde en nimmer aflatende werk van de mens heeft van dit grote leesteenachtige gebied een daadwerkelijk agrarisch landschapsmonument gemaakt. *"De enige onmeetbare zekerheid waarmee wij de wereld kunnen verbluffen"*, aldus de Portugese dichter Miguel Torga. Het culturele landschap Douro, dat zich uitstrekt over bijna 250.000 hectaren, waarvan 20% wordt gebruikt voor de wijnbouw, produceert de bijzondere en wereldberoemde portwijn. Maar liefst 9.000 wijnverbouwers leven hiervan.

Een groep van mensen en plaatselijke, regionale en nationale Portugese

instellingen heeft, overtuigd van de uitzonderlijke culturele waarde van de Douro en van haar unieke landschap, alles in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de Douro op de lijst van Wereld Erfgoed van de UNESCO zou worden geplaatst. Bovendien werken zij aan een oplossing voor het behoud, de duurzame ontwikkeling en bekendheid geven aan het gebied.

Op initiatief van de Stichting Rei Afonso Henriques en met steun van de Universiteit van Trás-os-Montes en Alto Douro zijn er communautaire fondsen vrijgemaakt voor: de opstelling van een intergemeentelijk plan voor de inrichting van het gebied; de oprichting van een vereniging bestaande uit 13 gemeenten en andere instellingen die de Douro moet promoten; de opstelling van een dossier voor de kandidaatstelling voor plaatsing van de Alto Douro op de lijst van het Wereld Erfgoed van de UNESCO.

Deze actie bleef niet zonder succes. Op 14 december 2001 meldde het Wereld

Erfgoedcomité van de UNESCO, dat bijeenkwam in Helsinki, dat zij de streek Douro had geplaatst op de lijst van Erfgoed in de categorie "Cultureel, evolutief en levendig landschap". Dit was een grote stap voorwaarts. Deze internationale erkenning betekent namelijk een promotie van het gebied en zal de ontwikkeling ervan mogelijk maken, te beginnen bij een toename van het toerisme.

De plaatsing van de wijnstreek Douro op de Wereld Erfgoedlijst laat zien dat de communautaire fondsen niet slechts dienen ter financiering van de infrastructuur. In de ogen van de Commissie voor Samenwerking van de Regio Norte bewijst het succes van deze actie dat zelfs kleinschalige projecten met een geringe financiële bijdrage, zoals hier het geval is, structurele oplossingen kunnen bieden voor regionale planning en ontwikkeling.

INTERREG IIIA Rijn-Maas-Noord

Grensoverschrijdende voedselveiligheid

Producenten en autoriteiten van de Duits/Nederlandse Euregio Rijn-Maas-Noord hebben zich verenigd om een grensoverschrijdend kwaliteitslabel op te stellen dat de veiligheid van voedingsmiddelen garandeert en tegelijkertijd een belangrijke sector van de regionale economie versterkt.

De uitvoering van de INTERREG-programma's tussen Duitsland en Nederland geschiedt op basis van een lange traditie en duurzame samenwerkingsverbanden. Het "Euregio" (?) -concept werd namelijk al in 1958 gelanceerd en voor het eerst toegepast. Dit concept is vandaag de dag zeer wijd verbreid in de grensgebieden van de Europese Unie.

De voedingsmiddelensector is, ongeacht of het gaat om voeding voor menselijke of dierlijke consumptie, een zeer belangrijke economische sector van de Euregio Rijn-Maas-Noord aan de grens met Noordrijn-

Westfalen (Duitsland) en Limburg (Nederland).

BSE, varkenspest, dioxinevergiftiging, salmonella-infectie... De vele voedselcrises die de afgelopen jaren Europa hebben geteisterd hebben de consument wantrouwend gemaakt en de zwakte van de landbouw- en voedselsector benadrukt.

De Duitse en Nederlandse partners van de Euregio besloten preventieve actie te ondernemen door in het kader van INTERREG een gezamenlijk project voor onderzoek en ontwikkeling te lanceren. Het ontwikkelt een geïntegreerd grensoverschrijdend kwaliteitslabel voor de landbouw- en veevoederindustrie in de Euregio Rijn-Maas-Noord".

Het project omvat vijf grote fasen:

1. Producenten en veterinaire autoriteiten definiëren en implementeren gezamenlijk een procedure voor de kwaliteitscontrole die door de gehele voedselketen heenloopt.
2. Er zijn grensoverschrijdende raadgevende groepen samengesteld die zich bezighouden met de productlijn in de verwerkende bedrijven.
3. Er is een gezamenlijk communicatienetwerk voor vragen op het gebied van hygiëne opgesteld.
4. De deelnemende bedrijven werken aan de opstelling en de

(?) De Euregio Gronau/Enschede, gesticht in 1958, is de oudste Europese structuur voor grensoverschrijdende samenwerking.

tenuitvoerlegging van een instrument voor kwaliteitscontrole van het type HACCP (*Hazard Analysis Critical Control Point*).

5. In vier proefbedrijven zijn systemen voor identificatie en opsporing, evenals aangepaste controle-instrumenten geïmplementeerd. Deze bedrijven wisselen onderling ervaringen uit en verzekeren de actualisering van de informatie tussen elke deelnemer van elke keten, enerzijds, en door middel van het netwerk van de raadgevende groepen, anderzijds.

Voorts werkt een aantal kleine en middelgrote geselecteerde levensmiddelenondernemingen, in samenwerking met de universiteiten van Wageningen en Bonn, aan de ontwikkeling van een softwareprogramma voor kwaliteitsbeheer.

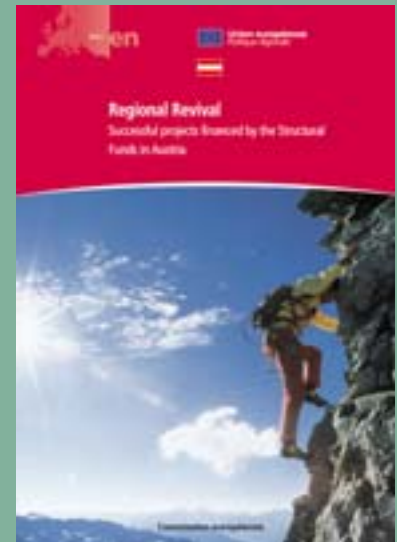
Tenslotte organiseert het project geïntegreerde cursussen en zorgt het voor de uitwisseling van ervaringen, zodat problemen sneller kunnen worden opgelost en de risico's beter kunnen worden opgespoord en geanalyseerd. Het feit dat het project wordt uitgevoerd op basis van een Duits/Nederlands partnerschap bevordert eveneens het interculturele aspect in de economische betrekkingen. Door de kwaliteit en de veiligheid te verbeteren, zou het project de levensvatbaarheid en de concurrentiepositie van de landbouw- en voedingssector en veevoedersector in de Euregio moeten versterken.

Contact:

Euregio Rijn-Maas-Noord
D-41050 Mönchengladbach
Tel.: 0049 (0) 2161 259 230
Fax: 0049 (0) 2161 259 239
E-mail: info@euregio-rmn.de
Internetsite: www.euregio-rmn.de

Regional revival - Successful projects financed by the Structural Funds in Austria

Bloemlezing van 21 projecten die zijn gefinancierd door de EU en Oostenrijk.

Beschikbaar in het Duits en Engels (April 2003).

Tweede voortgangsverslag over de economische en sociale cohesie

Beschikbaar in de elf talen van de Unie en in de tien talen van de kandidaat-lidstaten.

On line

<http://www.localdeveurope.org>

"De financiële instrumentering ten behoeve van de plaatselijke ontwikkeling" is het resultaat van een partnerschap van organisaties en deskundigen van zes landen van de Unie: België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje en Groot-Brittannië. Het project, gefinancierd door het Directoraat-generaal Werkgelegenheid en Sociale zaken van de Europese Commissie, beoogt bij de plaatselijke en regionale autoriteiten de instelling en het gebruik van efficiënte financieringsinstrumenten die de plaatselijke ontwikkeling in de regio's stimuleren, te bevorderen. De site is drietalig: Engels, Frans en Italiaans.

<http://www.ctp.org>

Dit is een site van de Werkgemeenschap van de Pyreneeën, opgericht in 1983 naar het model van het Alpengebied, voor de bevordering van de grensoverschrijdende samenwerking tussen zeven Europese regio's (Aquitaine, Aragon, Catalonië, Baskenland, Languedoc-Roussillon, Midi-Pyrénées, Navarra) evenals met Andorra. Er is al uitgebreide informatie beschikbaar in het Spaans en binnenkort zou er ook informatie te verkrijgen moeten zijn in de Franse, Catalaanse en Baskische taal.

<http://www.eminderproject.com>

"e-Minder" (electronic CoMmerce LeveragIng Network for Developing European Regions / Elektronisch handelsnetwerk voor de ontwikkeling van de Europese regio's) is een samenwerkingsverband tussen Cyprus, Galicië (Spanje) en Pommeren (Polen) in het kader van de prioriteit die het zesde communautaire Kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling (www.cordis.lu/ist) geeft aan IST (Information Society Technologies). Op deze lijst staan talrijke nuttige links op het gebied van regionale ontwikkeling.

Contacten

Europese Commissie, Directoraat-generaal "Regionaal beleid"
Eenheid 01 "Informatie en Communicatie"
Thierry Daman
41, Tervurenlaan, B-1040, Brussel
Fax: +32 2 296 60 03
E-mail: regio-info@cec.eu.int
http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_nl.htm

Commissaris Michel Barnier
<http://europa.eu.int/barnier>

Informatie over regionale steun van de Europese Unie
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

© Europese gemeenschappen, 2003
Reproductie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld.

Publicatiebureau
Publications.eu.int